

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oversendt elektronisk til:
postmottak@fin.dep.no

Høringsuttalelse om långivers utlånsvirksomhet ved lånebasert folkefinansiering

Forbrukerrådet viser til høring i regi av Finansdepartementet om långivers utlånsvirksomhet ved lånebasert folkefinansiering, herunder høringsnotat datert den 01.11.2018.

Finansdepartementet foreslår konkret at långivere som yter lån til næringsvirksomhet gjennom en låneformidlingsplattform, gjerne omtalt som «crowdfunding», «folkefinansiering» eller «grasrotfinansiering», unntas fra konsesjonsplikten for finansieringsvirksomhet dersom lånene ikke overstiger 1 million kroner per år. Departementet foreslår å skrive inn unntaket som ny § 2-17 i finansforetaksforskriften.

Regjeringen ønsker å bidra til at lånebasert folkefinansiering får økt utbredelse i Norge. Forslaget kommer dermed også som ledd i departementets oppfølging av regjeringserklæringen (Jeløyaplattdomen). I Finansmarkedsmeldingen 2018 varslet departementet at behovet for å presisere hva som anses som «enkeltstående tilfeller» i finansforetaksloven ville bli vurdert. Som det fremgår av høringsnotatet mener departementet at unntaket slik det er foreslått bør avgrenses til kun å gjelde for utlån til næringsvirksomhet.

Det finnes ulike former for folkefinansiering. Det er vanlig å kategorisere de ulike løsningene som enten donasjonsbasert, belønningsbasert, lånebasert eller egenkapitalbasert crowdfunding. De to sistnevnte kategoriene omtales ofte som finansiell folkefinansiering.

Overordnede kommentarer

Forbrukerrådet stiller seg i utgangspunktet positiv til økt konkurranse og til at det etableres nye og innovative tjenester innenfor finansmarkedet. Samtidig er det viktig at interessene til forbrukerne blir sikret best mulig. Det er derfor viktig å sikre at ikke finansiell nyskaping eller ny innpakning av eksisterende produkter og tjenester ender opp i et regulatorisk tomrom.

Forbrukerrådets inntrykk er at det regelmessig oppstår tidsvinduer der både useriøse aktører og ellers velrennomerte virksomheter benytter anledningen til salg av uegnede produkter til ikke-profesjonelle forbrukere. Det er naturlig å minne om råsalget av uegnede strukturerte produkter, kryptovalutaboblen og den høye veksten av forbrukslån. Det kan ta flere år før myndighetene får tilstrekkelig kontroll. I mellomtiden har forbrukerne lidd store økonomiske velferdstap som speiles av store kortsiktige gevinster for aktører med et avslappet forhold til god forretningsskikk.

Forbrukerrådets hovedansvar er å bidra med innspill i høringen som kan sikre et bedre vern for forbrukere.

Behov for særskilt regulering av folkefinansiering

Forbrukerrådet vil peke på at dagens regelverk er både fragmentert og komplisert.

Forbrukerrådet registrerer videre at et sentralt premiss for høringen ikke lenger er korrekt. I høringsnotatet står det, sitat:

«Finanstilsynet konkluderte i februar 2017 med at det ikke er behov for særskilt regulering av finansiell folkefinansiering som sådan. Finanstilsynet viste til at selv om gjeldende regelverk ikke er direkte rettet mot plattformene som benyttes for finansiell folkefinansiering, dekker det fullt ut de tjenestene som tilbys.»

Forbrukerrådet var uenig i denne vurderingen og synes derfor det er gledelig at Finanstilsynet i sitt hørings svar av den 12.12.2018 ser ut til å ha endret syn på dette punktet.

Dårlige valg i finanssektoren kan potensielt føre til store økonomiske velferdstap for forbrukerne. Det er derfor en svakhet ved forslaget, som departementet selv påpeker i høringsnotatet, at tillegget til forskriften kun er begrenset til å

gjelde spørsmålet om konsesjonsplikt for långivere, og ikke berører regler om forbruker- og investorbeskyttelse. Forbrukerrådet mener derfor at det er behov for å supplere departementets forslag med konkrete regler som ivaretar hensynet til forbruker- og investorbeskyttelse på låneformidlingsplattformer.

Forbrukerrådet stiller seg derfor bak Finanstilsynets nylige forslag til regler for lånebasert folkefinansiering.¹ Vi tar imidlertid forbehold om at vi ikke har fått tid til å sette oss inn i alle forslagens detaljer. Det er fornuftig at myndighetene med dette søker å etablere et solid regulatorisk fundament som hever terskelen for aktører som ønsker å etablere seg med folkefinansieringsplattformer.

Finanstilsynets forslag til regulering av folkefinansieringsplattformer inneholder blant annet følgende tiltak:

- Foretaket skal ta stilling til om långivere har nødvendig erfaring og kunnskap til å forstå risikoen forbundet med å gi lån via plattformen.
- Foretaket skal gi långiver utfyllende informasjon om låntaker og risikoen for tap.
- Foretaket skal ha rutiner og retningslinjer for å identifisere og håndtere interessekonflikter.
- Foretaket må ha en ansvarsforsikring.
- Foretaket må etablere handlingsplaner i tilfelle virksomheten må avvikles.
- Foretaket må være tilsluttet en utenrettslig tvisteløsningsordning.

Forbrukerrådet slutter seg til disse hovedpunktene og vil i tillegg stille krav til transparent og standardisert avkastningshistorikk for låneporteføljen. Det vil etter hvert gi forbrukeren mulighet til å vurdere plattformens evne til å plukke ut solide prosjekter.

Forbrukerrådet mener også at vederlag og administrasjonsgebyrer som trekkes av låneformidlingsplattformene fra rente- og avdragsinnbetalingene, må synliggjøres på en klar og tydelig måte. Slike trekk må fremgå tydelig både i prospekter før en låneavtale inngås og deretter løpende i kontoutskrifter og årsoppgaver, både i nominelle kroner og i prosent.

For at lånebasert folkefinansiering skal kunne bli en god markeds plass med tillit mellom långivere og låntakere, må det være høye krav til informasjonsplikt og transparens slik at investoren/forbrukeren settes i stand til å foreta en

¹ Finanstilsynet 12.12.2018 – pressemelding: [Forslag til regler om låneformidlingsvirksomhet](#)

informert utlånsbeslutning. Låneformidlingsplattformer bør i tillegg være pliktige til å informere om risiko forbundet med denne typen utlån. Det er videre viktig at mekanismer som kan avdekke økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering også er på plass.

Forslaget bør videre også ta hensyn til EU-kommisjonens forslag til forordning om folkefinansierte tjenester: «*Regulation of the European Parliament and of the Council on European Crowdfunding Service Providers (ECSP) for Business*».

Folkefinansiering av næringsvirksomhet dekker viktig behov

For mindre bedrifter kan det være vanskelig å få lån i vanlige banker i en oppstarts- eller ekspansjonsfase ettersom det ofte kreves sikkerhet i enten bygninger eller fysiske eiendeler, mens bedriftenes viktigste aktiva gjerne er kompetansen og ideene til gründerne. I tillegg er det for eksempel behov for finansiering til selskapsoverdragelser av mindre virksomheter eller toppfinansiering av eiendomsprosjekter.

Lånebasert folkefinansiering kan bidra til å dekke dette finansielle tomrommet, ved at oppstartbedrifter og mindre næringsaktører får tilgang til kapital som de ellers ikke ville fått, samtidig som terskelen senkes for småsparere til å investere i virksomheter de har tro på. Folkefinansiering bringer dermed næringsaktører som søker finansiering til prosjekter sammen med investorer som forventer seg et økonomisk vederlag (renteinntekter) for å bidra med kapital til slike prosjekter via en elektronisk plattform.

Forbrukerrådet mener at folkefinansiering i form av lån til næringsvirksomhet kan være et nyttig finansielt produkt både for næringslivsaktører og forbrukere. Selskaper får tilgang til finansiering av lånebehov som ikke dekkes av banker og forbrukere får tilgang på investeringer med høyere forventet avkastning (og risiko) enn banksparing. På den annen side er det viktig at forbrukerne er klar over at direkte lån til næringsvirksomheter er lite likvide og introduserer en betydelig selskapsspesifikk risiko med mindre man sprer lånene utover et tosifret antall låntagere. Hvis ikke regelverket klarer å forhindre etablering av useriøse aktører utsetter i tillegg forbrukerne seg for risiko for regelrett svindel.

Hensynet til forbrukervernet bør veie tungt. Samtidig bør regelverket ikke være til hinder for at folkefinansieringsplattformene kan drives rasjonelt og lønnsomt. Mye av årsaken til at bankene ikke låner ut i dette segmentet kommer av at lånebeløpene er for små til at det er lønnsomt for bankene å tilby dem. For å holde lavere kostnader enn bankene er plattformene avhengig av å digitalisere

og automatisere store deler av virksomhetsprosessene. Regelverket bør derfor utformes på en måte som tillater for eksempel digitalisert egnethetstesting av kunder.

Fast eller variabel beløpsgrense?

Forbrukerrådet har forståelse for at det vil ta tid å etablere et fullstendig regelverk for folkefinansieringsplattformer. Inntil dette kommer på plass er det fornuftig å flikke på det eksisterende regelverket for å gjøre det mulig å etablere levedyktige folkefinansieringsplattformer i Norge. Det er likeledes fornuftig nå å begrense lettelsene i regelverket til utlån til næringsvirksomheter (P2B).

Forbrukerrådet er bekymret for veksten i forbrukslån og mener det vil være uheldig å legge forholdene til rette for nye og uregulerte aktører i P2P-segmentet. I den grad det er ønskelig å tillate P2P-utlån bør det uansett først etableres et tilpasset regelverk og krav til konsesjon for å sile ut uegnede aktører.

Høringsforslaget anbefaler å fastsette et målrettet unntak i finansforetaksforskriften for utlån til næringsvirksomheter gjennom folkefinansieringsplattformer. Unntaket åpner for at utlånere kan låne ut penger til et ubegrenset antall låntagere så lenge ikke totalen overstiger en million kroner pr. år.

Forbrukerrådet er usikker på om en fast beløpsgrense er hensiktsmessig og om det gir den beste kombinasjonen av forbrukervern og hensynet til effektiv utlånsvirksomhet. En million kroner er et svært høyt beløp for de fleste forbrukere, men kan også utgjøre et kunstig hinder for profesjonelle investorer som ønsker å investere via folkefinansieringsplattformer. Beløpsgrensen kan derfor paradoksalt nok ende opp med å hverken gi tilstrekkelig beskyttelse til forbruker eller en kritisk finansieringsmasse til verdige låntagere i næringslivet.

Finanstilsynet foreslår i sitt hørings svar å redusere grensen til 500.000 kroner, men det fjerner ikke problemet knyttet til balansen mellom hensynet til forbrukervern og næringsvirksomhetene.

Da kan det være et alternativ å se hen til hvordan Sør-Korea har etablert en ordning med ulike grupperinger av långivere, og også tilpasset beløpsgrenser deretter: ²

² Crowdfund Insider, 20.11.2016: [The Development of Investment Crowdfunding in South Korea](#).

INVESTOR TIER	ANNUAL INVESTMENT LIMIT (PER COMPANY)	ANNUAL INVESTMENT LIMIT (IN TOTAL)
Common Investors	2 million KRW	5 million KRW
Income-accredited Investors	10 million KRW	20 million KRW
Professional Investors	Unlimited	Unlimited

KRW = Korean Won (valutaen i Sør-Korea). Valutakurs pr. 14.12.2018: 1 NOK = ca. 131 KRW.

Uten å ta stilling til beløpsgrensene ser vi at Sør-Korea har delt inn investorene i tre grupper. Den første gruppen av investorer (vanlige investorer/forbrukere) stilles det ingen krav til. Den andre gruppen (inntektskontrollerte investorer) må ha en årlig lønnsinntekt over et visst nivå. Den siste gruppen, profesjonelle investorer, kan investere ubegrenset.

Forbrukerrådet tar ikke stilling til hvordan beløpsgrensene eventuelt kan og bør segmenteres, men synes det er unødvendig å legge investeringsbegrensninger på profesjonelle investorer.

Krav om tillatelse fra Finanstilsynet

Låneformidlere har i dag kun meldeplikt i henhold til finansforetaksloven § 2-18.

Forbrukerrådet støtter Finanstilsynets ønske om at det innføres krav til tillatelse fra Finanstilsynet for låneformidlingsforetak som driver plattformer for lånebasert folkefinansiering. Dagens regelverk, som kun krever registrering i Finanstilsynets konsesjonsregister for låneformidlere, gir legitimitet til nye aktører uten å stille nødvendige krav. En videreføring av denne praksisen kunne i verste fall fungert som en åpning av Pandoras eske for useriøse folkefinansieringsplattformer.

Forbrukerrådet vil peke på at det i dag ikke gjøres egnethetsvurderinger av låneformidlere, til tross for at stadig flere aktører tilbyr tjenester i forbrukermarkedet. Noen objektive kriterier for egnethet bør utarbeides, slik at det etableres et bedre forbrukervern også når det gjelder låneformidlers aktiviteter og tilbud.

Forbrukerrådet mener derfor at det bør etableres en egen konsesjonsordning for folkefinansieringsplattformer i regi av Finanstilsynet, og at slike låneformidlingsvirksomheter også utsettes for regelmessig tilsyn i regi av Finanstilsynet.

Tydligere rammer vil kunne bidra til å avskrekke useriøse aktører fra å entre dette markedet.

Oslo, den 14. desember 2018

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Jorge B. Jensen
Fagdirektør finans

Bjarki Eggen
Seniorrådgiver finans